

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Volja mesečno prejemana
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Vojna v vzhodni Afriki se šele pričinja

Maršal Badoglio prične odločilno ofenzivo - Ogromne priprave Abesincev za spopad - Cesar odpoloval končno na fronto - Na južnem bojišču vedno večji odpor Abesincev

Strah pred dežjem

LONDON, 20. novembra. Potrjujejo se vesti, da so Italijani zamenjali vrhovnega poveljnika svojih čet v vzhodni Afriki maršala de Bona z maršalom Badoglio v glavnem zaradi tega, ker se je de Bono upiral uporabiti hitrejše taktiko pri svojih akcijah in je pred vsem zelo štedil vojake ter operiral v prednjih linijah samo z askarji. Naloga maršala Badoglia je sedaj, da prične v najkrajšem času veliko in odločno ofenzivo proti Abesincem, pri kateri bo vrgel v boj vse razpoložljive čete. K temu sili Italijane pred vsem okolnost, da se bo v šestih do osmih tednih, t. j. okoli Božiča pričela v severni Abesiniji takozvana mala deževna doba. Deževje bo tedaj spremenilo vse ozemlje v močvirje, da postane neuporabno za vsa kakršnakoli vozila. V tem primeru bi bilo ustavljena vsaka italijanska večja akcija in bi nastala tudi velika nevarnost glede preskrbovanja italijanskih čet s hrano in municijo. Tega se Italijani boje in bodo sedaj skušali zlomiti abesinski odbor na severni fronti še pred Božičem. Priprave za ofenzivo, ki se bo pričela takoj, čim prispe na fronto maršal Badoglio, so že sedaj v polnem teku.

Abesinci sprejmejo boj

ADIS ABEBA, 20. novembra. Poročila, ki so prispela semkaj s severne fronte, potrjujejo, da se pripravljajo Italijani za prihodnje dni na velik generalni napad. Abesinsko vrhovno vojno vodstvo je zaradi tega prisiljeno odrediti protiukrepe in boj sprejeti. Zaradi tega so se pričele tudi na abesinski strani ogromne priprave za odločilni spopad na severu. V pohodu so nepregledne kolone abesinskih vojakov, ki bodo okrepili položaje, ki jih sedaj zavzemajo prednje čete rasa Sejuma in rasa Kase. Splošno se pričakuje, da bodo Abesinci branili najprej z vso odločnostjo vrhove planote, Amba Alagi. Ako se Abesincem posreči Italijane tu zadržati, ni verjetno, da bi se jim tudi po zneje kdaj posrečilo doseči svoj cilj, vse pa kaže, da imajo Abesinci še druge namene, ki streme za tem, da preidejo v protinapad, čim jim bodo to omogočile vremenske in druge razmere.

Abesinski cesar na fronti

ADIS ABEBA, 20. novembra. Tu stoji vse pod dojemom velikih dogodkov, ki se pripravljajo v prihodnjih dneh na severnem bojišču. Da se približujejo odločilni dogodki, dokazuje to, da je včeraj nenadoma odpotoval z letalom na severno fronto tudi cesar. Zatrjuje se, da je dlel v Desijo, kjer je generalni štab severne vojske pod poveljstvom prestolonaslednika. Istočasno so dobili tudi tuji, zlasti angleški in francoski poročevalci dovoljenje, da smejo zapustiti prestolnico in oditi v Desijo, kamor so se takoj odpeljali z avtomobili. Odhod cesarja na fronto pomeni, da se sedaj pričinja prava vojna z najodločnejšim odporom Abesincev proti vsakemu nadaljnjemu italijanskemu prodiranju.

Odločen odpor na jugu

DŽIBUTI, 20. novembra. Napredovanje Italijanov na južnem bojišču je v zadnjih dneh skoraj docela zaostalo. Abesinske čete branijo zelo odločno vsa ko ped zemlje in vznemirjajo italijanske čete zlasti ponoči z nepričakovanimi napadi. Istočasno pa pripravljajo Abesinci odločen odpor proti Italijanom na obronkih in grebenih pogorij, ki ležijo južno od Džidžige in Hararja. Tu so zgradili Abesinci tudi silno nevarne pasti za tanke, ki so se doslej obnesle tudi v južnejših položajih. Abesinci so na ta način zajeli ali pa uničili že več manjših italijanskih tankov.

HARAR, 20. novembra. »Reuter« poroča iz Hararja, da so izvršili včeraj Abesinci nov napad na Italijane na ogadenski fronti. Spopadi so trajali ves dan. Abesinci so zavzeli zelo važne strateške položaje. Ras Nasibu se očito pripravlja, da iztrga Italijanom Gorahej. Zdi se, da se pripravljajo Abesinci na veliko protiofenzivo.

Spopad z letali

PARIZ, 20. novembra. S severne abesinske fronte poročajo o doslej največji italijanski letalski akciji proti Abesincem. Dve eskadrili velikih bombnih letal sta napadli abesinska taborišča in zmetali na nje več ton bomb. Abesinci so streljali na letala s topovi, strojnimi in puškami in nekatera znatno poškodovali. Letalo Mussolinijevega zeta grofa Ciana je jedva še doseglo italijanske postojanke, kjer se je takoj spustilo na tla, dve drugi letali sta pa bili tako poškodovani, da sta strmoglavili na tla na abesinski strani. Baje je bil v enem teh letal tudi Mussolinijev sin Bruno.

Mučen incident v marsejskem procesu

Porota je odklonila zagovornika Desbousa zaradi ne-kvalificiranega nastopa - Obtoženci odklanjajo drugega branilca - Prekinitev razprave - Zagovorništvo je prevzel predsednik odvetniške zbornice Soulinot

Prvi dan marsejskega procesa pred porotnim sodiščem v Aise en Provence je potekel mirno, čeprav so mnogi francoski in tujski listi načeli v svojih poročilih o poteku razprave tudi vprašanje moralne odgovornosti za mučniško smrt dveh velikih državnikov. Že prvi dan procesa pa je bilo opaziti, da nastopa zagovornik obtožencev odvetnik Desbous zelo politično in da ga je moral zaradi tega večkrat ostro posvariti predsednik porote.

Razprava se je včeraj dopoldne nadaljevala. Predsednik je prenehal zasliševati obtožence in je resumiral porotniškom obtožnico na popoldanski razpravi. Karakteriziral je vse tri obtožence in opozoril poroto, da je marsejski atentat zahteval štiri smrtne žrtve, in da je bilo devet oseb ranjenih. Tudi je prečital pismo naše kraljice Marije vdove, v katerem je pisala svojemu zastopniku Boncourju, da odstopa kot zasebna udeleženka in da ima popolno zaupanje v francosko justico.

Sledilo je nato zasliševanje izvedencev. Znani psihiater dr. Maurice je izjavil pred poroto, da bi človek take narave, kakor je obtoženec Mio Kralj ne mogel storiti nečesa pod tujim vplivom, če ni bil za to iz dna svoje duše pripravljen. Podobne izjave sta podala še ostala dva psihiatra. Zagovornik obtožencev se je

zaradi teh izjav pričel vidno razburjati. Njegovo razburjenje se je stopnjevalo, ko predsednik ni hotel na njegovo ponovno zahtevo prečitati pisma, ki ga je bil prinesel v dvorano sodni sluga. Odvetnik Desbous je v ostrem tonu protestiral in zahteval prekinitev razprave; hudo je žalil sodišče in poroto ter ji pričel tolmačiti, kaj ji je dovoljeno in kaj ne. Razprava je bila prekinjena.

Pri včerajšnji popoldanski razpravi je odvetnik Desbous nadaljeval s svojimi žalitvami. Med njim in državnim tožilcem je nastal oster konflikt zaradi katerega je bila razprava zopet prekinjena. Na zahtevo državnega tožilca Rolla se je podal senat k posvetovanju in sklenil zagovornika Desbousa zaradi profesionalne kršitve nekaterih paragrafov izključiti od razprave in ga brisati iz članstva odvetniške zbornice. Ker se Desbous ni hotel zlepa pokoriti sklepu sodišča, se je moral pokoriti sili, s katero so ga odstranili iz dvorane. Vsi trije obtoženci pa so odklonili drugega zagovornika in izjavili, da ne bodo od tega tre nutka odgovarjali na nobena vprašanja. Razprava je bila prekinjena. Za novega zagov. je sodišče imenovalo predsednika odvetniške zbornice v Aise en Provence g. Soulinota. Danes dopoldne se je razprava nadaljevala.

Na tavišču domače politike

„Takozvani narodni poslanci“

S shoda Jugoslovenske radikalne zajednice v Slovenski Bistrici

V nedeljo je imela JRZ shod v Slovenski Bistrici, katerega je otvoril g. dr. Boštjan Schaubach, ki je pozdravil

med drugimi ministra dr. Miho Krega in ga prosil, kakor poroča »Slovenec«, da »sporoči preizkušenemu in najmož-

nejšemu voditelju slovenskega naroda v vsej njegovi zgodovini in najbrž najboljšemu državniku Jugoslavije, najiskrenejšo pozdrave od vsega ljudstva, ki mu jih izreka v prepričanju, da če je mogoče po praviti sedanje težko stanje, ga bo popravil on.

G. minister dr. Miha Krek je pa govoril uvodoma o slovenjebistriški politiki in dejal med drugim: »V tem okraju je bilo nekaj zborovanj starega kova, ki se po zaslugi dr. Korošca vršijo svobodneje kakor pred nekaj meseci, na katerih pa so tako imenovani ljudski zastopniki prav proti temu dr. Korošču metali najgrše očitke, posebej še, da izdaja slovenske interese in prodaja slovenske najsvetejše svetinje. Hujskali so ljudi proti sedanjim vladi, češ, da vodi srbsko politiko na škodo Slovencev, da je posebej še dr. Stojadinović s 15.000 Din podkupil potrebno število takimenovanih poslancev, da so glasovali za vlado. Teh hujskanj in obrekovanj se poslužujejo ljudje, ki iščejo samo migljaja iz Belgrada, da bi rešili nje same konkurza in pomagal prikriti njihove zločine nad narodom. Čujem, da se je dr. Korošec na najgrši način blatil tudi na nekakšnem zborovanju pri Sv. Lovrencu na Pohorju.«

G. minister se je potem spravil še posebej nad »takozvane poslance« in dejal: »Zadnji teden smo doživeli ponoven poizkus opozicije, kateri pripada žal tudi večina slovenskih takimenovanih poslancev, da se napor sedanje vlade zruši in se uvede spet nekakšna diktatura. — Diktatura, ki so jo imeli v načrtu, bi morala biti samo dvojna. Ali oborožena in nasilna, ali pa diktatura kapitala. Oba ta dva načina vladanja pa sta smrt, tako dr. žave, kakor kažejo dogodki, ki so se pred nekaj meseci odigrali v našem političnem življenju, kakor tudi smrt vsake državljanske blaginje.«

Zelo zanimivo! Pripomniti bi le, da so »takozvani poslanci« iz Slovenije bili do malih izjem vdano na razpolago sedanjim vladi, dokler so se upali, da se bo dalo doseči za dravsko banovino vse tisto, kar je prej bilo, pa sedaj več ni. V opozicijo so odšli ti »takozvani poslanci« šele tedaj, ko so izgubili še zadnje upanje na revizije dobav premoga itd. itd. ...

MEMORANDUM IZ EGIPTA.

ŽENEVA, 20. novembra. Tajništvo Društva narodov je prejelo od vodstva egiptске nacionalistične stranke memorandum, v katerem protestira proti politiki Anglije in posebno proti govorom angleškega zunanjega ministra Hoareja, ki je izjavil, da bo sedanjim sistem v Egiptu ostal v veljavi. Memorandum je zelo oster, ker pa nima uradnega značaja, ne bo objavljen in se Društvo narodov z njim sploh ne more ukvarjati.

ANGLEŠKA VLADA OSTANE.

LONDON, 20. novembra. Sedanja vlada ostane tudi po volitvah nespremenjena. Rekonstrukcija se bo izvedla najbrže šele spomladi. Macdonald ostane podpredsednik vlade.

DROBITEV KITAJSKE.

LONDON, 20. novembra. Včeraj so Japonci proglasili ustanovitev posebne severno kitajske države.

FEY DOCELA ODŽAGAN.

DUNAJ, 20. novembra. Starhemberg je sedaj odstavil majorja Feya tudi kot poveljnika dunajskih heimverovcev in stopil sam na njegovo mesto.

Glasovi naše javnosti

Trije važni in pereči problemi

Bolj ko kmet, je potreben zaštite mali varčevalec in vlagatelj — iz naših tovarov in drugih obratov naj izginejo vsi, ki imajo drugje možnost eksistence — Trotoarji naj se asfaltirajo

V zadnjih dneh smo prejeli z raznih strani iz vrst naših čitateljev razne dopise, ki so v zvezi s članki o domačih problemih, katere smo objavili v »Večerniku«.

Kje je pa zaštita vlagateljev?

»V Vašem cenjenem listu,« nam piše starejša naročnica, »obravnavate vsa mo goča vprašanja, in te dni ste pisali tudi o trgovcih ter zaščiti kmetov. Nihče ne bo ugovarjal, ako se trgovci potegujejo za svoje pravice, toda kje je pa zaštita vlagateljev? Posebno nas malih in starih? Služila sem trideset let, pridno in vestno delala ter varčevala kadar in kjer s. mogla. Seveda sem ves prihranjen denar nesla v hranilnico, in tako se je v dolgih desetletjih le nabrala vsota, ki bi mi v sedanji starosti zagotovila vsaj skromno streho nad glavo in kos kruha.

In sedaj? Saj še obresti ne dobim. Z velikimi napori in sitnarijami izvlečem po 50 Din na teden, in s temi 200 Din naj živim ves mesec? Naj plačam stanovanje, hrano in se še oblačim ter obuvam. Vprašati se moram sedaj: Kdo je bil tisti, ki je nosil v naše denarne zavode denar, da so ga mogli posojati kmetom, ki so sedaj zaščiteni? Bili smo v prvi vrsti mi mali vlagatelji. Kmet si je za izposojeni denar dokupil zemljo, popravil hišo ali kako drugače izboljšal gospodarstvo. Danes, ko je zaščiten in mu posojil ni treba vračati, ima kljub vsem krizam streho nad glavo in dovelj živil, da mu nikoli ni treba stradati. Če je večji kmet, proda še vedno nekaj, četudi za nizke cene, da tudi docela brez denarja ni.

Jaz sedaj zaradi njegove zaštite ne morem do svojega denarja in moram na stara leta — stradati. Kako bi si bila lahko tudi jaz za tisti denar kupila kje na deželi skromno hišo in nekaj tal, pa bi bila vsaj tako preskrbljena! Zato je potrebno, da spregovorite tudi o potrebi zaštite vlagateljev, pred vsem nas malih. Ne zahtevamo prav nič drugega kakor to, kar smo si z odtrgovanjem od ust s težkim zaslužkom dolgih let prihranili. Zahtevamo skratka le to, kar je po vseh postavah sveta naše.

Kdo odjeda revežem kruh?

»Te dni ste objavili članek,« nam piše delavec, »prav umesten članek. Brezposelnost in revščina ugonablja naše mesto. Res je, da je kriza globoko segla v naše mesto. Pa zakaj? Ker se naši medrodajni premalo brigajo za ureditev in rešitev vprašanj, ki bi temu vsaj precej odpomogla. Pri tem mislim na zaposlovanje po tovarnah in drugih obratih tistih, ki te zaposlitve in zaslužka niso tako nujno potrebni, kakor smo mi mestni delavci in delavke, ki nimamo nobenega drugega premoženja kakor svoje žuljave roke.

Tako imate v mariborskih tovarnah in tudi drugih podjetjih zaposlene zakonske može in žene, med njimi tudi pare brez otrok, med tem ko smo družinski očetje brez zaslužka. Nič ne rečem, če bi bila mož in žena zaposlena zato, ker sicer ne moreta preživljati svoje številne družine, a v mnogih primerih gre le za nepotrebne, ki potem žive udobno in jih ob vsaki priliki vidite na veselicah in po gostilnah. So pa tudi primeri, ko imata taka zakonca doma — služkinjo.

Še skoraj večje zlo so pa oni delavci in delavke z dežele, zlasti iz bližnje okolice, ki so prišli v tovarne in druge obrate brez vse potrebe, samo da so odjedli kruh mestnemu proletarijatu. Tako imate med temi sinove in hčere srednjih in boljših kmetov, ki jim delo v tovarni ni prav nič potrebno, saj doma še primanjkuje delovnih moči in jih morajo starši najemati, med tem ko sta sin in hči v mestu. Pa ne samo sinovi in hčere, tudi posestniki sami hodijo v tovarne in na drugo delo v mesto. Doma jih navadno nadomestujejo drugi družinski člani, ali pa celo hlapci in dekle.

Med tem smo pa mi mestni proletarci, ki smo se rodili kot otroci delavcev brez hiše in zemlje, ki smo navezani le na zaslužek svojih rok, brez zaslužka in kruha. Naše družine so brez strehe in stradajo. Potikati se moramo po raznih luknjah kakor živali. In naša mladina? Propada. Se čudite, če se docela izpridi in prične krasti ter vlamljati? Ne, temu se ni mogoče čuditi. Take razmere ne morejo roditi drugačnih rezultatov. Zato bi bilo treba izločiti iz mesta vse tiste zaposlenice, ki imajo na deželi streho in jelo ter poskrbeti za to, da se zaposlijo najprej vsi mestni delavci, ki so navezani izključno le na svoje roke.

Prvo so interesi večine

»Nedavno ste poročali,« nam piše tretji, »da se naši hišni posestniki branijo

Kulturni razgledi

Vprašanje okoli naše Študijske knjižnice

K referatu ravnatelja J. Glaserja na drugem zgodovinskem večeru — Pet možnosti

Na drugem letošnjem zgodovinskem večeru, ki ga je priredilo tukajšnje Zgodovinsko društvo, je bilo med drugim na sporedu tudi temeljito in izčrpno predavanje ravnatelja tukajšnje Študijske knjižnice g. prof. Janka Glaserja o stanju in potrebah mariborske Študijske knjižnice. Njegova izvajanja so med navzočimi zbudila splošno pozornost in jih zaradi pereče aktualnosti povzemamo v vodilnih mislih:

Študijska knjižnica mariborska se lepo razvija. Od 5000 zvezkov je od svojega obstoja sem narasla na 35.000 zvezkov. Postala je torej s tem častno reprezentativna kulturna ustanova mariborskega mesta. Razvoj in razmah pa preprečuje vprašanje prostorov, ki je iz leta v leto bolj pereče, saj moramo sedanje prostore smatrati zgolj kot provizorične in ne morejo ti prenapolnjeni provizorični prostori več ustrezati svoemu namenu. Vprašanje bi bilo v trenutku rešeno v stalnem smislu, ako bi se izpolnila dolgotrajna prizadevanja in pričakovanja Študijske knjižnice, da bi se ji v uporabi svrhe odstopila velika kazinska dvorana. V tem primeru bi se dvorana lahko uporabljala kot čitalnica in bi se prostori, kjer je sedaj čitalnica ter izposojevalnica, lahko racionalneje izkoristili za ureditev in shranjevanje ogromnega knjižničnega materiala.

Pereča nujnost problema prostorov bi se odložila za dobo 10 let, ako bi se Študijski knjižnici odstopil vsaj sosednji prostor, ki ga ima sedaj gledališče za vaje. V tem prostoru, ki ima obliko kvadrata 8x8, bi lahko bila izposojevalnica in bi se lahko prenesel tjakaj tudi del tistega knjižničnega materiala, ki se najbolj išče in najbolj izposoja. Čitalnica bi sicer ostala v dosedanjem prostoru, služila bi pa bolj svojemu namenu, ker bi obiskovalcev čitalnice ne motil promet pri izposojevalnici, ki je sedaj v tistem prostoru s čitalnico. Na drugi strani pa bi se lahko v sedanjih čitalniških prostorih uredile in pripravile še nekatere nove omare za namestitev knjig.

Ena nadaljnjih možnosti rešitve tega perečega vprašanja bi bila eventualna

novega pravilnika o tlakovanju, odnosno asfaltiranju trotoarjev. Povedali ste pravilno, da to ni prav. S tem se strinjamo vsi, ki tvorimo vsaj 80 ali 90 odstotkov mariborskega prebivalstva. Kdo pa je kriv, da naše mesto v notranjosti še ni docela zazidano? Tisti, ki tako navijajo cene stavbiščem, da jih nihče ne more kupiti. Če tega ne bi bilo, bi gotovo vsi zidali rajše v sredini, kakor pa na periferiji in vsi trotoarji bi bili asfaltirani.

So pa v Mariboru tudi kompleksi, ki že po svojem značaju ne morejo nikoli biti zazidani. Kaj pa s temi? Ali naj večno ostaejo poti okoli njih neasfaltirane? Da navedem samo vrt frančiškanskega samostana v Frančiškanski, Marijini in Kopališki ulici, ali pa Mestno kopališče v Marijini in Kopališki ulici. Frančiškanski vrt se gotovo ne bo nikoli zazidal, zato bi pa bilo treba okoli njega napraviti asfaltirane trotoarje. Sedanje poti za pešce, posute s peskom in prstjo, so razširjevališča blata ob dežju in praha ob suši. Vse to se širi tudi na tlakovano Kopališko ulico.

Zaradi tega zahtevamo mariborski meščani, da ostane pravilnik v veljavi, a ne le na papirju. Njegove odredbe naj se čimprej tudi uresničujejo!

ministrstvo prosvete 833.1 (— 17.5).

Slika dohodkov

je v primeri s sedaj veljavnim proračunom naslednja (v milijonih Din; v oklepajih razlike nasproti sedanjemu proračunu):

neposredni davki 1472 (— 145),
davek na posl. promet 660 (+ 170),
vojnica in izredni davki 82 (— 6)
davčni zaostanki 85 (—),
trošarine 825 (+ 27),
takse 1039 (— 66),
carine 700 (+ 50),
viški monopolov 1956 (—),
državna podjetja 10.307 (+ 136)

Proračun je realen, vsi izdatki se krijejo z dohodki, s katerimi se more računati. Proračun je uravnotežen in v vsakem pogledu popoln, ker vsebuje vse redne dohodke. Predlog finančnega zakona ne vsebuje nobenih novih odredb, s katerimi bi se reševala večja vprašanja, ki zahtevajo večji studij in globlje proučevanje. V zakonu so odredbe, ki služijo za čimboljše izvajanje proračuna.

Poljičanske novice

Rudarji za svoje pravice

118 rudarjev se je v obrambo svojih opuščenih tovarišev solidarno izreklo za stavko.

V severnem delu občine Poljičane se nahaja premogovnik Stanovsko, ki hrani v sebi večje plasti rjavega premoga, prav dobre kvalitete. Bil je v obratu že pred desetletji pod različnimi lastniki, ki so radi pomanjkanja sredstev in drugih vzrokov »lov na črni diamant« po daljših ali krajših presledkih opustili. Zadnja leta do l. 1931 je bil rudnik popolnoma zanemarjen. Leta 1931 je bil obnovljen in je od tega časa do danes neprestano v obratu. Iz malega začetka se je obrat — tudi v tej kratki dobi večkrat menjajoč lastnike — večal leto za letom, tako, da zaposluje danes že 118 rudarjev in producira dnevno 4 vagone rude. Sicer to ni veliko, vendar za naš kraj precejnejšega pomena. Tudi mezde rudarjev, to vemo vsi, niso vabljive, vendar bi bilo delavstvo zadovoljno, ako bi dobilo vsaj tisti drobec, ki mu pripada s težko prisluženim delom. Nasprotno so se morali tukajšnji rudarji neprestano pehati za svoje pravice, ki pa so si jih le s težavo priborili. Uspeli njihovih zahtev je bil vsikdar polovičarski. Delavstvo ni prejelo svojih mezd redno, temveč je bilo vedno na zaostanku, včasih celo za več mesecev, kar je spravljalo poštene rudarje, ki so tvegali svoje življenje za svoj obstoj, naravnost v obup. Čestokrat za svoje otroke niso mogli dobiti niti najpotrebnejše skorje kruha. V izogib neznoznim razmeram je Joslej neorganizirano delavstvo stopilo skupaj, da se organizira. Sklenilo je ustanoviti tukaj podružnico zveze rudarjev. Na zadnjem sestanku je izvolilo v to svrhu iz svoje srede 6 članska pripravljalni odbor. 15. novembra pa je vodstvo rudnika odpovedalo službo celokupnemu pripravljalnemu odboru iz razloga omejitve v obratu in sicer s takojšnjim zaprtjem vhoda v rudnik proti 14 dnevnu izplačilu. Na podlagi te odpovedi so rudarji, v obrambo svojih tovarišev, solidarno pričeli s štrajkom. O dogodku obveščena delavska zbornica in zveza rudarjev je skupno s politično oblastjo, da razčisti položaj in vzpostavi spet normalno stanje, določila dan 19. novembra za razpravo, ki naj bi se vršila med vodstvom in zastopniki delavstva na rudniku. Tu pa ni mogla priti do pozitivnih zaključkov, ker je bil predstavnik zadržan.

Ob 13. uri so se rudarji ponovno kompaktno zbrali na sestanek pri Mahoriču. Spontano so zahtevali, da si ne dajo krati svojih pravic. Delavsko zbornico je zastopal g. Joža Golmajer, strokovno organizacijo, pa tajnik »Zveze rudarjev Jugoslavije« g. Arh Jurij. Ob navzočnosti okrajnega načelnika g. dr. Šiške, je ob razložil zbranim rudarjem najvažnejše zakonske predpise in drugo. Uredilo se je tudi vse potrebno glede potrebne varnostne službe v rudniku za časa štrajka.

Ponovna razprava bo jutri 10. t. m. ob navzočnosti istih zastopnikov ob 13. uri pri pri Mahoriču. Prva zahteva rudarjev bo, da se vsi opuščeni rudarji takoj sprejmejo v službo in druga, da preneha neznoznost položaj nerednega izplačevanja mezd.

Narodna skupščina

Novi državni proračun

Proračunski predlog za 1936/37 predvideva 10.307.040.784 Din izdatkov in ravno toliko dohodkov

Včeraj je bil izročen v razpravo in odobritev Narodni skupščini proračunski predlog ki predvideva 10.307.040.784 Din dohodkov in ravnatelj izdatkov.

Predlog proračuna izgleda v primerjavi s sedaj veljavnim proračunom takole

(vse v milijonih Din; v oklepajih razlike nasproti sedanjemu proračunu: vrhovna državna uprava 157.7 (+ 3.6), pokojnine in invalidnine 1100.7 (—), državni dolgov 767.9 (— 152.7), ministrstvo pravde 349.5 (— 9.2),

Mariborske in okoliške novice

Limbuško tolovaistvo postaja tajins veno

Orožniki neumorno na delu, da pojasnijo skrivnostno zadevo — Preiskava vodi v popolnoma novo smer — Čudne okoliščine

Služaj zvezanega limbuškega dijaka 11 letnega Janka Schreija je zbudil v Mariboru in okolici veliko pozornost in zanimanje, zlasti, ker je od vsega začetka bila zadeva zakrita v kopreno neke skrivnostne tajinstvenosti. Studenjski orožniki so se s podvojeno vneto lotili razjasnitve tega slučaja. V to svrhu so skušali priti na sled na podlagi opisa dijaka Schreija, pri čemer je bila precej odločilna njegova izpovedba, da naj bi bil omenjeni maskirani razbojnik, imel na levi roki neko večjo rano. Orožniki, ki so dobili v svrhu temeljite preiskave pomoč tudi iz Tezna, so popolnoma detajlno preiskali in zaslišali vse v poštevi prihajajoče sumljive in večkrat predkaznovane osebe iz limbuške in ruške okolice. Toda v vseh slučajih se je osumljencem posrečilo izkazati upravnost ali bi, tako, da je moral nujno odpasti tudi najmanjši sum. Radi tega so orožniki v teku preiskave, ki traja od nedelje zvečer in ki se je intenzivno nadaljevala ves ponedeljek in torek, vzeli v pretres možnost povsem novih niti, ki bi mogle skrivnostno zadevo pojasniti.

Za te preokret v preiskavi so merovalne nekatere prav zanimive in čudne okoliščine. Tako je na viničarji uglednega mariborskega trgovca F. Greinerja v Limbušu prav hud pes, ki je v stanu, vsakega sumljivega tujca napasti ter za-

saditi vanj svoje ostre in nevarne zobe. Druga značilna okolnost, ki se je tudi zadela preiskovalnim orožnikom nekam čudna, je najdba čevlja Schreijeve leve noge na predstresju. Ni namreč povsem jasno in umljivo, zakaj naj bi bil maskirani razbojnik, potem ko je v smislu izpovedbe dijaka Schreija sezul omenjenemu nogavico in čevelj leve noge, nesel ta čevelj na podstrešje. Te zagotetke niso orožniki doslej mogli še razjasniti. Precej dobro je prišla orožnikom informacija trgovca F. Greinerja, lastnika viničarije, na kateri živi Schreijeva mati, da so bili ključki od dotične sobe, kjer naj bi bil stikal dotični maskirani razbojnik, že preje ukradeni. Za preiskavo je bilo pri orožnikih merodajno vprašanje, kakšen smisel naj bi obstojal za neznanega tolovaja, da je riskiral dvakratni prihod, in sicer enkrat, da bi bil prišel samo po ključke, drugokrat pa, da bi bil udril v sobo in skušal tamkaj v svojo korist kaj ukrasti.

Vsekakor je slučaj limbuške prijave silno zanimiv v kriminalni kroniki mariborske okolice. Zdi se po dosedanjih rezultatih preiskave, da je obtičala v doslej započeti smeri v zastoju in da more do razjasnitve privedti edino druga smer, tako, da stojimo pred poučnim in interesantnim preokretom v omenjeni zadevi.

Vreli močnik vzrok smrti

Do tragičnega slučaja smrtne nesreče je prišlo te dni v Gornjih Slavečih na Goričkem. Malhen otrok je postal žrtev poltija z vreli močnikom. Delavka Apolonija Gomboc je bila od doma. Njen sinček Franček Gomboc pa je bil doma s svojo babico, ki ga naj bi nadzorovala in nanj pazila. Babica je za večerjo skuhal močnik, ki ga je nato dala hladiti na polico. Za kratek čas se je babica odpravila iz kuhinje na dvorišče. Ko se je vrnila, je našla ubogega fantka, vsega oblitega z močnikom in hudo poparjenega po vsem obrazu in prsih ter mlo jokajočega. Medtem namreč, ko se je za trenutek odstranila, je otrok segel na polico, kjer je bil močnik in šel z roko naravnost v skledo. Toda pri tem se je po nesrečnem naključju skleda z močnikom prevrnila in vrela jed se je zlila na ubogega otroka in ga vsega poparila. Ubogi otrok je kmalu zatem v strašnih bolečinah in mukah izdihnil ter poškodbam podležel. Omenjeni slučaj pa je ponovno opozorilo in svarilo, da ni previdnosti nikdar dovolj na mestu pri nadziranju otrok in mladoželi.

Smučarska šola Mariborskega smučarskega kluba. Smučarska gimnastika za dame in gospode vsako sredo. Po zimski tečaj za: deco, začetnike, zaključene družbe, splošni tečaj v Mariboru in pri Pohorskem domu. Prijave, informacije ustne in pisne v Jurčičevi ulici 8 (trgovina Stoječ).

Bojan Medven poje v dunajskem radiju. Gledališki igralec Bojan Medven, ki se nahaja na študijskem dopustu na Dunaju, bo dne 10. decembra t. l. pel v dunajskem radiju naše narodne pesmi.

Mestni gledališki odsek je te dni razpravljal o aktualnih gledaliških zadevah in je vzel na znanje zadevno poročilo gledališkega upravnika dr. Benčiča.

Pravcata londonska megla je davi obšla Maribor v takšni gostoti, da bi jo lahko kar »rezali«. Tekom dopoldneva se je razkadila. Avtomobili so morali voziti z lučjo, da se ni pripetila kakšna nesreča.

Javna zahvala. Ob priliki smrti zaslužnega prvega predsednika g. dr. Franja Peitlerja, višjega dež. sod. svetnika, je Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru podarila Postaji za soc. skrb rekonvalescentnih delavcev v Mariboru 300 Din namesto nagrobnega venca. Za to darilo iskrena hvala!

Ker ji niso na občini pomagali... Z ozirom na notico, ki smo jo objavili pod tem naslovom v št. 262 smo prejeli od mestnega načelstva s prošnjo za objavo: »Prosim Vas, da to notico popravite v toliko, da ni res, da bi mestna občina ne hotela pomagati deložirani Selinšek Josipini, pač pa je res, da je prejela imenovana tekom letošnjega leta, četudi je še za delo sposobna, na podporah že Din 985.— in sicer zadnjič 16. t. m. Din 150.—, da ji ni bilo treba bivati pod mostom. To je storila mestna občina kljub temu, da je zadevna proračunska postavka že izčrpana. Razen tega je mestna občina dne 13. tm. njej v prilogi odpovedala stanovanju Kraner Vilibaldu v vagonu št. 21. Imenovan se je včeraj selil iz vagona, Selinškova ga je pa odklonila, češ, v vagonu ne bo stanovala, ker je našla streho drugje. Pripominjamo, da je socialno-politični oddelek mest. poglavarstva že v svojem uradnem poročilu z dne 11. julija t. l. opozarjal na ružnost, da se preskrbi za deložirance potrebna streha.«

Človeška univerza. Opozorjamo na dve zelo interesantni predavanji gosp. univer. prof. Dr. I. Nagy-ja iz Zagreba, ki ju bo imel jutri v četrtki in petek (21. in 22. novembra). Obe se sučeta okoli »črnega zemeljskega dela« — okoli Afrike, ki stoji sedaj v ospredju svetovnega zanimanja. Na prvem predavanju v četrtki bo orisal na podlagi bogate zbirke diaprozitivov skrajne dele zapadne Afrike in predvsem čarobni svet »Kanarskih otokov«, ki spadajo k najlepšim pokrajinam celega sveta. Očrtal bo ljudi in pokrajino. V petek pa bo otvoril kratek ciklus predavanj politične vsebine, ki se bodo bavila z aktualnimi abesinskimi, italijanskimi in sredozemskimi problemi. Govoril bo o mednarodnih vprašanjih Afrike s posebnim ozirom na Abesinijo. Tema se glasi: **Države, kolonije in protektorati v Afriki.**

Sokolska slavnostna akademija. Ob priliki državnega praznika priredi v soboto, dne 31. XI. 1935. Sokolsko društvo Maribor-matica slavnostno akademijo v Narodnem gledališču. Akademija se ponovi v nedeljo popoldne, 1. XII. 1935. Spored: Državna himna. V novi život (koročnica). 1. Naraščajnice nižje »Jutra-ja gimnastika« (Skladba Jarmile Horajčeve. 2. Naraščajniki obrtni »Naš je svet« (skladba br. Rajha, vodnika obrtnega naraščaja). 3. Člani-članice »Fantazija« (Skladba nastopajočih). 4. Naraščajniki višji »Telovadna etuda« (Skladba br. ing. Lindtnerja). 5. Naraščajnice višji »Furi-

ant. (Skladba s. Manke Wagnerjeve). 6. Člani »Bradja« (2 vaji). 7. Članice »Ritmčna šestorica« (Skladba s. Večerove). 8. Primožič-Grile (brata izvajata poljubne proste vaje za Olimpijado v Berlinu 1936). 9. Člani »Polonaise« (Skladba br. Dr. V. Murnika). Sokolska koročnica. »Nanos«. Jutri, 21. t. m. bo ob 20. uri, v veliki društveni sobi v gradu članski sestanek. Govoril bo g. Anton Brandner o socialni zaščiti v Jugoslaviji. Vabljeni vsi.

Kino restavracija. Danes sredo velika pojedina jetrnih in krvavih klobas, jutri v četrtki okusno pripravljena zajčja pečenka.

Spored v Veliki kavarni si morate ogle dati!

Nočno lekarniško službo imata danes v sredo Savostova in Königova lekarna, jutri v četrtki Minařikova in Albaneževa.

Ljudje se obešajo in zastrupljajo. Včeraj smo poročali o najdenem obešencu v Vlahovičevem hlevu. Včeraj so pa našli v Studencih na Kralja Petra cesti v njenem stanovanju nezvestno 23letno železničarjevo ženo Margareto Margnič, ki je v samomorilnem namenu segla po solni kislini. Takoj pozvani reševalci so jo prepeljali v mariborsko splošno bolnišnico, kjer so ji želodec izprali in ji rešili življenje. Vzrok poizkusa samomora ni znan.

Brat brata. V mariborski bolnišnici leži 14 letni čevljarjev sin Matija Bukovič iz Noršincev pri Ljutomeru. Dogodila se mu je huda nesreča. Ko je njegov starejši brat sekal drva, je Matija držal zagozdo in tako pomagal pri delu. Nenadoma pa je bratu spodrsnilo in zamahnil je s sekuro z vso silo Matijo preko čela. Ostrina je globoko presekal čelno kost in nevarno ranila levo oko. Nezvestnega dečka so nemudoma odpravili k zdravniku v Ljutomer, ki mu je nudil prvo pomoč, nato pa so poškodovanca prepeljali v tukajšnjo bolnišnico.

Ker ga je zmerjal, zažgal gospodarsko poslopje. Veliki mariborski kazenski senat je obravnaval obtožnico proti 15letnemu hlapcu F. P. ki je bil obtožen, da je dne 15. avgusta t. l. zažgal gospodarsko poslopje svojemu gospodarju Janezu Zrini v Kuzmi. Senatu je predsedoval sos. Zemljič, prisodniki so bili sos. dr. Tomžak, sos. Lenart in sos. dr. Kotnik. Obtožbo je zastopal višji državni tožilec dr. Zorjan. Pri razpravi je obtoženec, ki je mladoleten, priznal, da je svojemu gospodarju zažgal gospodarsko poslopje, pri tem pa se je zagovarjal, češ, da ga je gospodar večkrat zmerjal in da je radi tega zažgal poslopje. Obravnava je bila tajna ter je veliki kazenski senat razsodil, da mora mladoletni obtoženec v poboljševalnico, iz katere ga bodo izpustili, ko se bo poboljšal.

Ptičici je nasedel. Preteklo noč je delavec Matevž C. iz Maribora prenočil v neki gostilni na Koroški cesti. Ko je že počival, se mu je ponudila neka lahkovživa za sestanovalko, kar je Matevž radevolje sprejel. Ko pa se je drugo jutro prebudil, je ugotovil, da mu je ptičica odnesla ves njegov denar v znesku 360 Din.

Današnji mali trg. Kmetje so pripeljali 26 vozov krompirja in drugih pridelkov, 8 vozov jabolk, hrušk in grozdja, 3 voze kurilnih drv ter 2 voza lesene in lončene robe.

Ptujske novice

Ubičalec Antona Arnuša aretiran. Kakor smo poročali, je bil v noči od nedelje na ponedeljek umorjen 23 letni Ant. Arnuš, posestnikov sin v Belovščaku v trenutku, ko je trkal na okno svoje izvoljenke. Orožnikom, ki vodijo preiskavo v tej tragediji, se je v kratkem času posrečilo izslediti ubijalca. Je to 22letni Jakob Šmigoc, sin posestnika iz Lubstave pri Sv. Vidu. Močno vkleknega so ga eskortirali v zapore okrajnega sodišča v Ptuj. Orožniki so zaplenili tudi 40 cm dolg kuhinjski nož kot corp. del., s katerim je Šmigoc zaklal svojo žrtev. Šmigoc zločin priznava, zagovarja pa se s silobranom. Njegov za govor pa je malo verjeten, prvič ker je popolnoma nepoškodovan, in drugič, ker je fizično dosti močnejši od zaklanega Antona Arnuša.

Ponesrečil se je 11letni učenec meščan

GRAJSKI KINO Telefon 22-16

Danes sredo premiera najboljših veseloigra, ki bo zabavala celi Maribor

„Gospod brez stanovanja“

Bomba smeja! Herman Thimig, Paul Hörbiger, Leo Slezak so imena, ki jamčijo za zabavo!

Kino Union. Danes zadnji dan muzikalne veseloigra »Poročnik Bobby« z Gustav Frölichom in Lido Baarovo. V četrtki premiera edinega filma letošnje sezone z svetovnim tenorjem Josef Schmidt-om »Moj najlepši dan«.

Narodna gledališča

REPERTOAR.

Sreda, 20. novembra ob 20. uri: »Jenkovska proslava«.

Četrtek, 21. novembra ob 20. uri: »Beneška noč«. Red C. Znižane cene.

Petek, 22. novembra: Zaprt.

Sobota, 23. novembra ob 20 uri: »Vihar v kozarcu«. Red A.

Znižane cene pri »Beneški noči«. Zabavno in melodiozno Straussovo komično opereto »Beneška noč« ponove v četrtki, 21. tm. za red C in po znižanih cenah.

Danes svečan koncert

Ipavčeve župe

v proslavo stoletnice

DAVORINA JENKA

(v Narodnem gledališču)

ške šole Bogomir Čokl, sin učitelja pri Sv. Marjeti niže Ptuj. Padel je tako nesrečno, da si je zlomil levo roko. Zdravi se v tuk. bolnici.

Pomanjkanje učnih moči na gimnaziji v Ptuj. V nedeljo 24. tm. ob 9. uri se vrši v gimnazijski risalnici predavanje, ki ga priredi društvo »Šola in dom«. Predaval bo profesor Šilih iz Maribora. Pri tej priliki se bo tudi razpravljalo o potrebnih korakih, ki naj jih naredi odbor društva »Šola in dom«, da se na gimnaziji nastavi potrebne učne moči. Na gimnaziji manjka sedaj 5 učnih moči in se pouk vrši v zelo skrčenem obsegu. Nekateri profesorji morajo poučevati tudi predmete, ki ne spadajo v njihovo stroko. Tak skrčen in nestrokov pouk je kvaren osobito za nižje razrede, kjer se polagajo temelji znanja in umevanja.

Sportna gibanja

Medmestna tekma Maribor-Varaždin. Mariborski okrajni odbor LNP je določil medmestno nogometno tekmo Maribor: Varaždin. Tekma se bo vršila dne 1. decembra v Mariboru.

Smučarsko šolo MSK. Danes ob 20. uri smučska gimnastika za dame in gospode v plesni šoli Simončič. Gospoda ul. Dostopna vsem. Prijave, informacije v urarni Stoječ, Jurčičeva ul. 8.

Priprave za državno smučsko prvenstvo. Kakor smo že poročali, se bo v mesecu januarju 1936 vršilo letošnje tekmovalstvo za državno smučsko prvenstvo v Mariboru. Na zadnji seji MZSP so se že razdelila dela med posameznimi odborniki. Tudi bo imenovan poseben častni odbor in se je zaprosil Njeg. Vel. kralj Peter II., da blagovoli prevzeti protektorat nad prireditvami.

Prvak II. mariborskega razreda, SK Ptuj bo v nedeljo 24. tm. gostoval v Mariboru ter odigral proti SK Železničarju prijateljsko tekmo. Isti dan bodo železničarji nastopili tudi proti Varaždinskemu sportnemu klubu. Obe tekmi bosta na stadionu SK Železničarja.

MARIJ SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

Sida se je zdržila in prebledela. Temna slutnja ji je spreletela dušo.

»Ti si tisti...« je vzkliknila in hotela nadaljevati, pa ni mogla.

»Jakob Silan, brat Simona Silana, tvojega starega očeta.«

»Ta je že davno umrl,« je vzkliknila Sida.

»Tako so ti dejali, a kakor vidiš, živim še vedno; četudi v zadnjih trenutkih. Ako mi pa ne verjameš, odpi tisto škrinjco tam in poišči na dnu svezjen papirjev. Potrdili ti bodo, da je Habakuk v resnici Jakob Silan.«

Ko se je Sida obotavljala, ji je dejal: »Poišči papirje in mi jih prinesi.«

Storila je po njegovem naročilu, odprla je trhljeno škrinjco, dvignila kup zamazanih, smrdečih cunj in pod njimi res našla iskano...

»Vidiš,« je dejal stari, ko mu je izročila papirje in jih je odmotal, »tu so listine, ki ti potrjujejo moje besede. Tu pa je zgodba mojega življenja, ki sem jo napisal pred nekaj leti, ko moje roke še niso bile tako trde in okorne. Napisana je na liste papirja, kakor sem jih po naključju našel odvržene po cestah in stezah. Tudi svinčnik, s katerim sem pisal, sem našel. Izgubil ga je neki deček, ko me je na poti iz šole srečal, se me prestrašil in pobeg-

nil. Morda boš vendarle prebrala.«

Sida je strmela v porumenele liste papirja in v listine, ki so uradno potrjevale, da je čudaški stari Habakuk, ki je ležal na smrt bolan pred njo na svoji puščavniški postelji — Jakob Silan, brat njenega pokojnega starega očeta, njen stari stric. V trenutku je razumela vse. Tu je bila končna potrditev, da so bile besede njene umirajoče matere resnične. Treba bi ji bilo samo vprašati dalje, ali pa prebrati zgodbo starčevega življenja, pa bi izvedela še vse ostalo...

»Sedaj veruješ?« je vprašal Habakuk.

»Verujem.«

»Vidiš,« je nadaljeval, »tako se po dolgih, dolgih letih obnavlja pretrgana vez med menoj in Simonovim rodom.«

»Čemu tega nisi prej povedal? Čemu si se skrival v tej strašni luknji, ves sam in reven? Toda — ni še prepozno. Takoj moraš od tod. Domov pohitim in povem, da...«

»Ne!« jo je prekinil s trdim, ukazujočim glasom. »Ko si prišla sem in sem sklepal govoriti s teboj, sem se odločil prositi te, da mi izpolniš edino željo, ki ti jo izrečem.«

»Kakšno?«

»Prizezi mi, da jo izpolniš!«

»Prišegam.«

»Da ne poveš nikomur, da si našla moje skrivališče in govorila z menoj, dokler ne umrem. Šele potem, lahko storiš kar hočeš, toda samo enega ne: Tudi mrtvega me ne smejo odstraniti od tu. Zadnje počivališče sem si pripravil že sam. Tu zadaj je še druga manjša votlina, v njej sem si izkopal grob in pritrtil na skalno steno križ z napisom. Ko si prišla, sem se pravkar pripravljala, da se zavlečem tja in ležem v ta grob. Poizkuse te zadnje selitve je spremljalo moje ječanje, ki te je menda privedlo sem.«

»Stric...« je vzkliknila Sida presunjenno. »To ni mogoče, to je strašno...«

»Biti mora tako. Kjer se je dopolnilo moje preko osemdeset let dolgo življenje, naj se dopolni tudi vstop v večnost. Sedaj lahko greš, a papirje vzemi s seboj.«

»Ne, ne ganim se od tu,« je ugovarjala. »Pri tebi hočem ostati, da ti pomagam. In prej mi moraš še povedati, da je res, kar mi je dejala moja mati, preden je umrla.«

»Kaj ti je dejala?«

»Da je bil moj praded, tvoj oče — roparski morilec. Da je vse bogastvo Silanov bilo zgrajeno na zločinu...«

»To ti je dejala?«

»Da. A ti mi povej, če je res?«

»Ne,« je odgovoril po kratkem premišljevanju. »ničesar ti ne povem. Našla boš vse v mojih zapiskih. Preberi jih, ko bom že mrtev. A sedaj poidi in pusti me, da se preselim v svoje večno bivališče.«

»Dejala sem, da ostanem pri tebi.«
»Ako mi hočeš res že pomoči potem mi pomagaj zlesti do groba...«
Sida je prestrašena skočila kvišku:
»Stric...«
»Ako nočeš, potem mi ne ponujaj nobene druge pomoči.«
»Ne morem.«

»Storil bom sam. Toliko moči bo še v meni, a moram hiteti, ker čutim, da bo kmalu prepozno. Zato poidi! Bog s teboj! Tudi tebe je zlomila peza prekletstva. Toda jaz sem že daleč nad življenjem. Odpuščeño bodi vsem. Moli za zveličanje moje grešne duše! Zbopom!«

Sida je ostala še nekaj trenutkov neodločeno, naposled je pa stisnila ponujeno ji koščeno, že skoraj mrliško trdo in mrzlo roko, jo poljubila in zbežala na prosto. Pogled so ji zamogle solze, krče vitega ihtenja. Za seboj je slišala še zadnje besede starčeve molitve:

»...in odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom...«

Ko je bila Sida zopet v gozdu nad Jasnico in je hitela proti Silanovini, so se njene misli znova bolešno pomešale, da ni nič vedela, kaj je resnica. Obisk pri Habakuku se ji je zdel kakor privid, a starčevi papirji in zapiski, ki jih je držala v roki, so ji govorili, da je v resnici nekaj doživela, nekaj nenavadnega in skoraj neverjetnega. In ko je prihitela domov in našla tam dr. Frangeža, je planila k njemu in v hipu pozabila na starcu dano obljubo.

Iz življenja in sveta

Velika žena na prestolu

Romunska kraljica Marija mati je izdala obsežne memoarje, ki obsegajo veliko zanimivega zgodovinskega gradiva — Kraljica Marija mati kot žena, vladarica in vzgojiteljica

Tudi žena je lahko s svojim duhom in sposobnostmi zaslužna za svoj narod in domovino. Zgodovina nam nudi nekaj svetlih primerov. Spomnimo se le kneginje Vande, ki jo proslavljajo Poljaki, Lihuše, ki jo poveljujejo Čehi, kneginje Olge, ki je 20 let vladala Kievu, nadalje Katarine Velike, Marije Terezije, Elizabete in drugih vladaric in žena, ki so pokazale, da bi tudi moške glave na njih mestu ne ustrezale bolje dolžnostim na prestolu. Spomnimo pa se tudi drugih pomembnih likov v svetovni zgodovini tja do device Orleanske, ki so s svojimi čini, hrabrostjo in smelimi dejanji odločilno posegle v razvoj svoje domovine in svojega naroda.

Njeni vplivi na Balkanu in Vzhodni Evropi.

Takšen pomemben lik v sodobni in polpretekli evropski zgodovini je romunska kraljica Marija mati, ki je te dni proslavila 60letnico svojega življenja. Ob tej priliki je globoko segla v potek svojega življenja in zajela iz njega slikovite spomine, ki jih je izdala v angleščini in romunščini v dveh obširnih zvezkih. V teh spominih je obilo zanimivih navedb iz javnega življenja, ki se nanašajo na romunske in obče evropske prilike, razen tega obilo zanimivih podrobnosti iz kraljičinega zasebnega in družabnega življenja, pa tudi iz splošnega političnega in prosvetnega področja. Ko brskaš po teh straneh njenih spominov, te obhaja vtis neke pristno slovanske lirčnosti, ki jeje skozi te spomine. Avtorica teh spominov je v resnici svetovno znamenita in markantna osebnost. Tako je sedanji češkoslovaški poslanik v Bukarešti Jan Šeba v bukateškem »Universulu«, ki je posvečen obletnici rojstva kraljice Marije, posvetil kraljici Mariji ob njeni 60letnici toplo pisan članek z naslovom »Živela kraljica Marija«, v katerem opisuje osebnost velike slavljence v luči nekaterih dokumentov iz področja diplomacije, saj se ime današnje romunske kraljice matere Marije do leta 1907 neštokrat nahaja v diplomatskih dokumentih, ki se nanašajo na Balkan in Vzhodno Evropo. Kraljica Marija naglašava v svojih spominih, da je poleti leta 1907 jasno spregledala mnoge probleme in da je od

tega časa naprej pričela vse določneje pojmovati prave interese romunske zemlje.

Po njenih žilah se pretaka angleška in ruska kri.

Spomini pričenjajo s popisom njenih otročjih let. Po rojstvu je bila angleška princesa, hčerka edinburškega vojvode Alfreda in ruske kneginje Marije Aleksandrovne, edine hčerke ruskega carja Aleksandra. Prav slikovito je popisano življenje s številnimi epizodami na dvoru njenih staršev in angleške kraljice Viktorije. Prav podrobno prikazuje svoje prvo srečanje z romunskim prestolonaslednikom Ferdinandom, s katerim se je zaročila in poročila. Prvi del spominov zaključuje kraljica avtorica s poslovičito od svojih staršev ter prihodom v Romunijo, ki ji je bila kot 17letnemu dekletu povsem neznana.

L. 1914: kraljica romunska.

Drugi del njenih spominov pričanja z letom 1893 in se zaključuje s proglasitvijo Marije za romunsko kraljico leta 1914. Njeno življenje ni bilo brezskrbno, brezbržno ali udobno. Dvorska kameralja ji je delala velike skrbi in preglavice. Mlada kraljica Marija je bila pač še romantično nastrojena ženska brez smisla za kakšne realne potrebe ali realno življenje. Toda največjo popularnost je dosegla Marija kraljica v svojem 18. letu, ko je že v prvem letu zakona povila zdravega in čvrstega dečka, današnjega kralja Karla II. Z vso vmeno se je posvetila svojemu materinskemu poklicu pri vzgoji svojega sina prestolonaslednika. Potem je prišla na svet hčerka Elizabeta, sedanja grška kraljica. Oba otroka sta bila vzgojena v duhu strogega dvorskega ceremoniala. Sledila so leta duševne bolečine, v katerih je povila kralju Ferdinandu drugo hčerko Marijo, našo jugoslovansko kraljico mater. Kraljica avtorica naveda, kako ji je bilo to dete ljubo in kako je prišla na svet kakor pomiritev in ublažitev težkih trenutkov duševnih bolečin, ki jih je bila v tistih letih prestajala. V intimnem krogu so Marijo nazivali Mignon.

Do uresničenja romunskih idealov.

Kraljica avtorica naveda v svojih spo-

minih vsa evropska glavna mesta, ki jih je v teku svojega življenja videla in re-potovala. Zanimivo je, da je najgloblji vtis na kraljico od vseh glavnih mest evropskih napravil London, o katerem pravi, da je miren, poln dostojanstva, aristokratski v najplemenitejšem smislu te besede. V zvezi s temi njenimi spomini pa je treba poudariti, da je romunska kraljica mati tvorila s pokojnim romunskim kraljem Ferdinandom I. in z današnjim kraljem romunskim Karlom II. tiso trojico na romunskem prestolu, pod katere vodstvom so se uresničili in okrepili romunski duhovni, narodni in državni ideali.

Nov prekop v Belgiji

Belgija je dobila nov prekop, ki nosi ime po kralju Albertu. Prekop je bil potreben zaradi tekmovanja med pristaniščema Rotterdam in Antwerpen v trgovini južno-vzhodne Belgije, Alžaško-Lotarinske in severovzhodne Francije tja do Verduna. Prekop kralja Alberta bo močna opora Antwerpna v borbi za promet na Masi. Ta reka teče s svojim pritokom Sambre skozi najbolj gosto naseljeno in industrijsko najbolj razvito ozemlje sveta. Da bi bilo mogoče doseči iz Severnega morja tudi Lüttich in Maastricht, je Holandska že leta 1926 zgradila na levem bregu Mase Zuid Willemsswart kanal. Po ločitvi Belgije od Holandske so zgradili Belgijci več prekopov, ki vežejo Willemsswartski prekop pod Maastrichtom s Seldo, v kolikor gre prekop skozi Belgijo. Pozneje je promet na Masi tako narastel, da je plulo skozi Maastricht dnevno do 140 čolnov. Na Antwerpen je odpadlo vsako leto v pro-

metu do 6.000.000 ton. Toda številni mostovi pod Maastrichtom in plitva voda so otežkočali promet. Tedaj je Holandska leta 1925 na svojem ozemlju zgradila Julianin prekop na desnem bregu Mase med Maastrichtom in Maasbrachtom, po katerem morejo voziti 2000 tonske ladje do Rotterdama. Zato se je Belgija odločila za zgraditev posebnega prekopa na belgijskih tleh za Antwerpen. Prekop vodi iz Mase pri Visi. Kopati so morali v živo skalo 160 m globoko in 10 m široko, v dolžino po poldrugi kilometer. Še večje težave so bile s peščeniimi griči pri Kacenhavenu, kjer so na leteli na moker, premikajoč se pesek. Ta del prekopa, dolg 3 km in globok 33 m, je sijajno delo belgijskih inženjerjev. Tudi v strateškem pogledu bo igral novi prekop veliko vlogo. Po njem lahko vozijo parniki do 1350 ton. Rotterdam je oddaljen od Lütticha 250 km, do Antwerpna je pa samo 160 km.

Bivši evropski vladarji v pregnanstvu.

Ob priliki vrnitve grškega kralja Jurja II. v Grčijo so zlasti angleški časniki veliko pisali o ostalih evropskih vladarjih, ki se danes nahajajo v pregnanstvu. So to bivši nemški cesar Viljem, bivši španski kralj Alfonz XIII., bivši bolgarski car Ferdinand. Razen tega se nahajata v pregnanstvu tudi veliki ruski vojvoda Ciril, ki je pretendent na ruski prestol, ter nadvojvoda Oto habsburški. Bivši bavarski kralj Ruprecht pa se ni podal v pregnanstvo, ampak živi mirno in popolnoma umaknjeno v Bavarski in se za politiko nič več ne briga.

Spomnite se CMD

Razno

INTELIGENT.

brez lastne krivde brez stalnega zaslужka, skrajno siromašen, noče nadlegovati »Pomožne akcije«, zato prosí dobrosrčne ljudi za kak površnik, obnošeno obleko (za srednjemočno moža) in čevlje št. 42. Reflektant pa bi to protiuslugo odslužil s pisnim delom ali kakorkoli. Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro »Plemenito srce« z navedbo naslova darovalca. 5292

ZIMA SE Približuje.

Zelo ugoden nakup vsakovrstnih štedilnikov in peči pri Justinu Gustinčiču, Maribor, Tattenbachova 14. 4610

ODP. kovine, litine ter vsakovrstne stroje kupuje in prodaja po najkulantnejših dnevnih cenah vsako množino Justin Gustinčič. Maribor Tattenbachova ul. 14. 3704

Prodaj

PRODAM NA OBROKE ŽENSKI PLAŠČ.

Smetanova 48-II. vrata 9. 5288

IZREDNA UGODNOST!

Vsled velike zaloge prodajamo izpod nabavne cene izborna vina: Ljutomerčan Din 10,— po litru; Belokrajnska črna Din 10,— po litru; Dalmatinsko sladko Din 10,— po litru; Prošek, Special Din 24,— po litru. Cene samo čez ulico! Automatski bufet. 5231

KOVČKI, DAMSKE TORBICE.

aktivke, listnice, denarnice, tobačnice, potovalne, šolske in lovske, torbe, nahrbtniki, gamaše, ovratniki, nagobčniki in biči za pse. Velika izbira, zmerne cene. Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 4864

Sobo odda

LEPO, OPREMLJENO SOBO, s posebnim vzhodom, oddam v najem. Vprašati v trgovini Vetrinjska 6. 5289

Vsak dan

sveže kislo zelje

v priznani dobri kakovosti pri

I. Sirk, nasl.

Josip Skaza

Maribor

Glavni trg - rotovž

Čitajte »Večernik«!